

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Генчо Василев Вълчев

**относно дисертационен труд на тема
„СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ ПРИ ДЕЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ В
УСЛОВИЯТА НА ДНЕВЕН ЦЕНТЪР”**

**за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2 Педагогика (*Специална педагогика -
Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност*)**

**Докторант: Константин Антонов
Научен ръководител: проф. д-р Катерина Караджова**

Административни маркери

Представеният за оценяване и изработване на становище комплект материали е във формат и със съдържание, съответстващи на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски”. Освен дисертационния труд са приложени 5 публикации по темата на дисертационното изследване и Автореферат.

Актуалност и дисертабилност на проблематиката

Темата на дисертацията безспорно е актуална. Осигуряването на оптимални условия за социална и образователна интеграция на децата със специални образователни потребности (в частност на децата с умствена изостаналост) е базисен не само за самите деца със СОП, но и за цялостния комплекс от професионални и личностни взаимоотношения в образователната система и сферата на социалната подкрепа. Изграждането на високофункционална подкрепяща среда е проблем не само на образователната система. Поливалентността на потребностите на децата с умствена изостаналост, детерминирани от спецификата и обема на личните им ресурси, поставя

изискване за комплексност на подходите и координация на стратегиите за интеграция и адаптация на тази група деца, не само като част от образователната система, но и като част от ресурса на обществото въобще. В този смисъл ролята на дневните центрове, като партньор на образователната институция в разработването и прилагането на развиващи, адаптиращи и интеграционни стратегии е значима и необходима.

В този контекст актуалността на темата и нейната дисертабилност са извън съмнение (за мен). Нещо повече, в предложения дисертационен труд са обхванати всички значими аспекти на тази сложна проблематика и в резултат са изведени значими обобщения и изводи за повишаване на ефективността на приобщаващия процес.

Познаване на проблематиката

Структурата и съдържанието на Първа глава на дисертационния труд са демонстрация на добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика в четирите направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

- 1) Особенности в развитието на деца с умствена изостаналост;
- 2) Възможности за обучение, развитие и социализация на децата с умствена изостаналост;
- 3) Нормативна уредба за обучение на деца със СОП;
- 4) Възможностите на институцията „дневен център” в контекста на обучението и социализацията на деца с умствена изостаналост.

Доброто познаване на Европейската и националната нормативна база и административно-организационните параметри на процеса на интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности е обвързано с достатъчни компетенции в областта на иновациите в специалното образование и тяхното прилагане в теоретичен и практически аспект.

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

Параметри на дисертационната разработка

Дисертационният труд е оформен при спазване на нормативните изисквания в Закона за развитие на академичния състав в Република България. Състои се от увод, три глави, изводи и препоръки, приноси, заключение, библиография и приложения. Основният текст е 270 страници, 8 са страниците с опис на литературните източници (146 източника) и 12 страници с приложения (6 приложения), които включват част от инструментариума на изследването и документи, свързани с процедурата на изследването. В структурно отношение дисертацията е логично построена и добре балансирана.

Методика и организация на изследването

Изследователската програма е представена във Втора глава на дисертационната разработка. Коректно и ясно е дефинирана предметно-обектната област на изследването. Трудът има ясно и точно формулирана цел. Шестте изследователски задачи, детерминирани от поставената цел, ясно очертават конфигурацията на изследването. Целите и задачите на изследването са логично аргументирани и напълно кореспондират с декларираните изследователски предположения (хипотези). Шестте хипотези са коректно формулирани и определят акцентите на изследователската програма.

Групата на изследваните лица е коректно селектирана, съобразно целта и задачите на изследването. Единственото ми смущение е по посока на статистическия извод: Доколко, на база на закономерностите, установени при този обем на извадката, могат да се правят глобални заключения. (Според мен голям плюс за докторанта е, че той сам отбелязва тази слабост, свързана със статистически дефицит на данни, но отбелязва и причините за това).

Изследователската програма е прецизно разработена и в конструктивен план е разработена в схема от четири етапа:

- 1) първи етап – ориентировъчна дейност;
- 2) втори етап - основна задача (обучаваща част);
- 3) трети етап – аналогична задача;

4) четвърти етап – контролен.

Инструментариума е разработен прецизно, като методиката е апробирана.

Анализът на резултатите от изследването е представен в Трета глава. Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно заложените хипотези. Резултатите от анализа на данните са представени в табличен вид, онагледени са чрез схеми, диаграми и хистограми, което е допълнителен плюс към достоинства на разработката. Интерпретацията на данните и направените обобщения неоспоримо доказват 3 от заложените хипотези, частично се потвърждават три хипотези, като Втора хипотеза даже е с „особен статут“ – допускането нито се приема, нито се отхвърля (поради малката извадка и липса на статистически значими връзки). При диференцирания анализ на данните по посока на хипотезите са изведени обобщения с практическа стойност за педагогическата практика.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд на Константин Антонов са с комплексен характер: 1) към научната теория по проблема за интеграцията на децата със специални образователни потребности (умствена изостаналост) и свързаните с този процес стратегии и образователни технологии; 2) приноси с практико-приложен характер.

Приемам валидността на четирите приноса, които докторанта е формулирал. Особено значим, според мен, е четвъртият принос, свързан с изследване на социализиращите механизми за въздействие на алтернативните дейности и стратегии за развитие на деца с умствена изостаналост в условия на дневен център.

Искам да отбележа със задоволство, че при формулиране на приносите на дисертационния труд докторантът Константин Антонов е бил обективен и не е преувеличила достоинства на дисертацията.

Публикации по темата на дисертационния труд

Представени са 5 публикации по темата на дисертационния труд. Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области,

обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

Оценка на Автореферата

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на СУ. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

Заклучение

Оценката ми на представения дисертационен труд се базира на следните маркери:

1. Съответствие с регламентите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ. – *Представения труд и публикации напълно съответстват на нормативните изисквания.*

2. Приноси. - *Научните резултати, постигнати в дисертационния труд са значими за специалнопедагогическата теория и практика.*

3. Дизайн. – *Структурирането на съдържанието и оформлението са извършени прецизно и компетентно.*

Докторантът Константин Антонов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това ми дава основание да предложа на уважаемото Научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на СУ „Св. Климент Охридски” в областта на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (*Специална педагогика*) на Константин Антонов.

14.05.2017 г.
гр. Бургас

Доц.д-р Генчо Вълчев